

8.3.2 PROGRAM POPRAWY W SEKTORZE: GLEBY

W Programie Ochrony Środowiska dla powiatu sztumskiego nadrzędnym celem w zakresie ochrony ziemi i gleb jest dostosowanie przyszłych rozwiązań do standardów europejskich. Wymagania Unii Europejskiej dotyczące ochrony środowiska zostały sprecyzowane w odpowiednich dyrektywach, co znalazło w Polsce swoje odzwierciedlenie w aktualnie obowiązującej ustawie Prawo Ochrony Środowiska.

Cel strategiczny:

Racjonalne wykorzystanie gleb i gruntów wraz z ich ochroną i rekultywacją

Cele średnioterminowe do roku 2011:

1. Uaktualnianie informacji o zanieczyszczeniu gleb i gruntów,
2. Niedopuszczanie do degradacji gleb i gruntów,
3. Ograniczenie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne – ochrona ilościowa,
4. Wzrost świadomości społeczeństwa, głównie osób uprawiających ziemię, w zakresie zasad jej ochrony.

Cele krótkoterminowe do roku 2007 i kierunki działań:

1. Zagospodarowanie gleb w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej i zanieczyszczenia,
2. Niedopuszczanie do degradacji chemicznej i fizycznej gleb oraz gruntów,
3. Prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi,
4. Zwiększenie świadomości społecznej odnośnie ochrony powierzchni ziemi i gleb.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa zadania</i>	<i>Uwagi</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	Upowszechnianie zasad Dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego.	zadanie realizowane ośrodki doradcze
2	Ograniczenie czynników wpływających na degradację gleby i gruntów (głównie emisji przemysłowych i komunikacyjnych)	realizacja przez Starostwo Powiatowe i Urząd Wojewódzki poprzez wydawanie decyzji reglamentacyjnych i kształtowanie ogólnej polityki ochrony środowiska oraz przez podmioty oddziałujące negatywnie na środowisko
3	Rekultywacja gleb i gruntów zdegradowanych i zanieczyszczonych, przeznaczanie gleb zdegradowanych do zalesiania lub rekreacji	realizacja przez Starostwo Powiatowe oraz podmioty odpowiedzialne za powstały stan
4	Aktualizacja rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenia standardów gleby lub ziemi, prowadzenie monitoringu gleb w cyklu pięcioletnim	realizacja przez Starostwo Powiatowe, WIOŚ oraz placówki badawcze
5	Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych dla mieszkańców dotyczących stanu zanieczyszczenia gleb i ich prawidłowego wykorzystania, głównie stosowania	realizacja przez Starostwo Powiatowe we współpracy ze szkołami, ośrodkami doradczymi

odpowiednich upraw i racjonalnego użycia nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych, ogródków działkowych i leśnych	
--	--

Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne można dokonać jedynie w planach zagospodarowania przestrzennego.

Szczegółowej ochronie podlegają użytki rolne o wysokiej bonitacji, tzn. klas I-III, wytworzone z gleb pochodzenia mineralnego oraz użytki rolne klas IV-VI – jeśli zostały wytworzone z gleb pochodzenia organicznego oraz lasy. W tych przypadkach zagospodarowanie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne łączy się z uzyskaniem zgody na wyłączenie ich z produkcji rolniczej i leśnej. Inwestorzy w znacznej mierze wykorzystują grunty najmniej przydatne dla rolnictwa, dla swych zamierzeń inwestycyjnych.

Rolnictwo będzie pełnić duże znaczenie w rozwoju powiatu, dlatego w związku z koniecznością przystosowania rolnictwa do wymagań integracji europejskiej, powinny zostać wprowadzone Zasady Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, integrowana produkcja i obowiązek atestacji sprzętu ochrony roślin oraz kontrola stosowanych nawozów i środków ochrony roślin.

Istotnym zadaniem do realizacji w zakresie ochrony gleb jest racjonalizacja ich nawożenia mineralnego. Szczegółowe zasady stosowania dopuszczalnych ilości nawozów azotowych określone zostały w dyrektywie Unii Europejskiej o dopuszczalnej ilości azotanów w glebie pochodzenia rolniczego oraz w Dyrektywie o zastosowaniu osadów ściekowych w rolnictwie.

Zadaniem, które należy zrealizować, jest stworzenie map glebowych terenów uprawianych rolniczo, które pomogą w ustalaniu dawek nawozowych dla poszczególnych roślin oraz umożliwią dobór odpowiednich roślin uprawnych. Ważnym zadaniem jest okresowy (np. co 5 lat) monitoring jakości gleb, zwłaszcza w rejonach zakładów uciążliwych dla środowiska, ruchliwych tras komunikacyjnych, aby wykluczyć zanieczyszczenie metalami ciężkimi i środkami ochrony roślin. Informacje o jakości gleb i stopniu zanieczyszczenia powinny znaleźć się na jednej mapie.

W celu monitoringu gleb na starostów nałożony został obowiązek prowadzenia okresowych badań jakości gleby i ziemi (art. 109 ust. 2 Prawa Ochrony Środowiska). Zadaniem starosty jest również prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenia standardów jakości gleby lub ziemi, z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę (Art. 110 POŚ). Rejestr taki musi być corocznie aktualizowany.

9. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

Na terenie powiatu sztumskiego największa presja na środowisko wywierana jest przez rolnictwo oraz sferę gospodarki komunalnej. Istotne kierunki oddziaływania to: emisja zanieczyszczeń do wód i powietrza, emisja hałasu, pobór wód podziemnych oraz energii. Stąd też, zagadnienia te zostały ujęte w programie ochrony środowiska.

9.1. RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA WODY DO CELÓW PRODUKCYJNYCH I KONSUMPCYJNYCH

Cel średnioterminowy:

Zmniejszenie w perspektywie do roku 2010 wodochłonności produkcji przemysłowej o 50% w porównaniu z rokiem 1990 oraz zmniejszenie zużycia wody w sektorze komunalnym

Cel ten wynika z przyjętych limitów krajowych. Największe znaczenie dla realizacji tego celu mają działania podejmowane przez poszczególne zakłady produkcyjne, a także jednostki funkcjonujące w sektorze komunalnym.

W powiecie sztumskim zużycie wody, zarówno do celów konsumpcyjnych, jak też produkcyjnych, powinno systematycznie spadać. Związane jest to przede wszystkim z urealnieniem cen wody oraz systemem rozliczeń (przejście z systemu ryczałtowego na liczniki poboru), w którym konsument płaci za rzeczywistą ilość zużytej wody. Ogólny wzrost kosztów utrzymania powoduje wśród mieszkańców powiatu wykształcenie postaw oszczędzania wody, co jest zjawiskiem pozytywnym.

W celu dalszego zmniejszenia wodochłonności w strefie gospodarki, zakłady korzystające ze środowiska – pobierające wodę, surowce i energię powinny uzyskać odpowiednie pozwolenia oraz stosować najlepsze dostępne techniki (BAT). Istotne jest wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach (normy ISO 14000), wprowadzanie zasad Czystej Produkcji, przystępowanie do programów sektorowych z dziedziny ochrony środowiska.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

1. Zmniejszenie zapotrzebowania na wodę w przemyśle i rolnictwie,
2. Wprowadzanie zamkniętych obiegów wody i wodoszczędnych technologii produkcji w przemyśle,
3. Modernizacja sieci wodociągowych w celu zmniejszenia strat wody w systemach przesyłowych,
4. Wspieranie działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody w gospodarstwach domowych (modernizacja urządzeń, instalacja liczników wody),
5. Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych, zarówno dla mieszkańców powiatu, jak i podmiotów gospodarczych w zakresie konieczności i możliwości oszczędzania wody.

Efekty wynikające z racjonalizacji zużycia wody:

- zwiększenie regionalnych zasobów wodnych,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych ścieków, a tym samym poprawa jakości wód.

9.2. ZMNIJSZENIE ZUŻYCIA ENERGII

Cel średnioterminowy:

Zmniejszenie zużycia energii w przeliczeniu na jednostkę krajowego produktu o 25% w roku 2010 w porównaniu z rokiem 2000 i o 50% w porównaniu z rokiem 1990

Cel ten wynika bezpośrednio z założeń Polityki Ekologicznej Państwa. Osiągnięcie go uwarunkowane jest dalszym urealnieniem cen energii, m.in. poprzez wliczenie w jej cenę jednostkową kosztów środowiskowych (opłaty produktowe od paliw, zróżnicowane w zależności od uciążliwości danego paliwa dla środowiska). Ograniczenie ogólnego zużycia energii (także zmniejszenie produkcji energii) przyniesie efekty w postaci zmniejszenia zużycia surowców energetycznych, a także zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Zmniejszenie zużycia energii powinno być rozpatrywane jednostkowo, gdyż przy zakładanym wzroście gospodarczym i rozwoju powiatu nieunikniony jest bezwzględny wzrost zużycia energii.

Zmniejszenie zużycia energii, zwłaszcza w sektorze komunalnym, związane będzie z nieuniknionym wzrostem cen tej energii. Podstawowe znaczenie będą mieć również działania w zakresie restrukturyzacji i modernizacji gospodarki (wprowadzanie energooszczędnych technologii)

oraz wzrost świadomości społeczeństwa. Wymienione działania na terenie powiatu sztumskiego będą realizowane przez podmioty gospodarcze, ponieważ nie ma tutaj wytwórców energii. Władze samorządowe mają ograniczony wpływ na realizację założonych celów. Niemniej, istotne jest prowadzenie działań edukacyjnych i informowanie o dostępnych możliwościach w zakresie ograniczania zużycia energii.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

1. Restrukturyzacja gospodarki w kierunku ograniczania produkcji energochłonnej,
2. Wprowadzanie energooszczędnych technologii i urządzeń w przemyśle, energetyce i gospodarce komunalnej,
3. Zmniejszenie strat energii, zwłaszcza cieplnej, w systemach przesyłowych oraz obiektach mieszkalnych, usługowych i przemysłowych,
4. Poprawa parametrów energetycznych budynków, szczególnie nowobudowanych,
5. Racjonalizacja zużycia i oszczędzania energii przez społeczeństwo powiatu,
6. Stymulowanie i wspieranie przedsięwzięć w zakresie zmniejszania zużycia energii.

Efekty wynikające ze zmniejszenia energochłonności gospodarki:

- zmniejszenie eksploatacji zasobów naturalnych,
- spadek zużycia paliw,
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza,
- ograniczenie kosztów ochrony atmosfery przed zanieczyszczeniami,
- zmniejszenie negatywnych oddziaływań zanieczyszczeń powietrza na środowisko.

9.3 WZROST WYKORZYSTANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Cele średnioterminowe do roku 2015:

Zwiększenie udziału źródeł odnawialnych w produkcji energii do 3,1% w roku 2005, 3,65 w roku 2006 i systematyczny wzrost do 7,5% w roku 2010

Zwiększenie do roku 2010 wykorzystania energii z regionalnych źródeł odnawialnych o 100% w stosunku do roku 2000

Obecnie wykorzystanie energii odnawialnej w Unii Europejskiej kształtuje się na poziomie 6%. Planuje się wzrost tego udziału do 12% w perspektywie roku 2010. W Polsce zakłada się, że w 2010 roku udział zużycia energii odnawialnej będzie na poziomie 7,5% (wynika to z Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 roku w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła).

Na terenie powiatu istnieją duże możliwości szerszego wykorzystania energii odnawialnej. Możliwe jest stosowanie w szerokim zakresie metod przetwarzania energii biomasy (np. słomy, drewna, a przede wszystkim wierzby energetycznej) na energię użyteczną, głównie ciepłą (kotły opalane biomasą). Z uwagi na swoisty mikroklimat, możliwe byłoby wykorzystanie energii słonecznej poprzez instalację baterii słonecznych. Do celów energetycznych może być również wykorzystywany gaz powstający w wyniku fermentacji metanowej osadów ściekowych oraz gaz wysypiskowy. Dobrym rozwiązaniem jest zastosowanie energii geotermalnej – w postaci wód geotermalnych lub gruntowych wymienników ciepła, możliwych do ocieplania budynków mieszkalnych.

Cele krótkoterminowe do roku 2007 i kierunki działań:

1. Zwiększenie zaangażowania środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) i prywatnych na rozwój energetyki ze źródeł odnawialnych z równoczesną poprawą efektywności ich wykorzystania,
2. Intensyfikacja działań umożliwiających wykorzystanie w tym zakresie środków finansowych z Unii Europejskiej i międzynarodowych instytucji finansowych,
3. Inwentaryzacja potencjału energii odnawialnej i niekonwencjonalnej na terenie powiatu,
4. Działalność edukacyjno – informacyjna z zakresu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
5. Wsparcie finansowo – logistyczne projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji z zakresu energii odnawialnej.

Efekty wynikające ze wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:

- zmniejszenie zużycia nieodwracalnych zasobów surowców energetycznych,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza powstających podczas spalania paliw tradycyjnych,
- zmniejszenie szkód w środowisku związanych z wydobyciem surowców i wytwarzaniem energii z surowców naturalnych,
- stymulacja rozwoju nowoczesnych technologii,
- stworzenie nowych miejsc pracy,
- zyskanie wizerunku powiatu wspierającego działania innowacyjne.

9.4. ZMNIEJSZENIE MATERIAŁOCHŁONNOŚCI I ODPADOWOŚCI PRODUKCJI

Cele średnioterminowe:

Ograniczenie do roku 2010 materiałochłonności produkcji 50% w stosunku do roku 1990

Wycofanie z produkcji i użytkowania, bądź ograniczenie użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych (reglamentowanych przez dyrektywy UE i przepisy prawa międzynarodowego) (dotyczy substancji zawierających metale ciężkie, trwale zanieczyszczenia organiczne oraz substancje niszczące warstwę ozonową)

Poszczególne działania ujęte w niniejszym rozdziale skierowane są głównie do podmiotów gospodarczych. Rolą jednostek samorządowych jest popularyzacja metod ograniczania presji na środowisko oraz wpływ na politykę środowiskową zakładów poprzez wydawanie odpowiednich decyzji i zezwoleń.

Cele krótkoterminowe do roku 2007 i kierunki działań:

1. Oszczędna gospodarka materiałami i surowcami w zakładach produkcyjnych,
2. Zwiększenie recyklingu i odzysku materiałowego i energetycznego w zakładach produkcyjnych,
3. Zapobieganie i minimalizacja zanieczyszczeniom, uciążliwościom i zagrożeniom u źródła.

Efekty wynikające ze zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji:

- zmniejszenie nakładów jednostkowych na produkcję przemysłową,
- zmniejszenie ogólnych kosztów ochrony środowiska oraz w zakładach,
- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,

- zmniejszenie zużycia surowców naturalnych i innych materiałów,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów.

10. WŁĄCZANIE ASPEKTÓW EKOLOGICZNYCH DO POLITYK SEKTOROWYCH

10.1. ZAGADNIENIA OCHRONY ŚRODOWISKA W UJĘCIU SEKTOROWYM

Rozwój cywilizacyjny i gospodarczy są przyczyną degradacji środowiska naturalnego – zanieczyszczenia jego poszczególnych komponentów, wyczerpywania się zasobów surowcowych, zmiany gatunkowe flory i fauny, a także pogarszania się stanu zdrowia ludności. Przeciwdziałaniem dla niekontrolowanej ekspansji gospodarczej jest przyjęcie zasad zrównoważonego rozwoju, który polega na prowadzeniu szerokiej działalności człowieka, ciągłym rozwoju gospodarczym i społecznym przy niedopuszczeniu do dalszej degradacji środowiska naturalnego oraz na podejmowaniu działań zmierzających do restytucji zniszczonych elementów środowiska. Istota rozwoju zrównoważonego polega więc na tym, aby zapewnić zaspokojenie naszych obecnych potrzeb bez ograniczania przyszłym generacjom możliwości rozwoju.

Oznacza to, że w każdej dziedzinie działalności gospodarczej, która może oddziaływać na środowisko, należy przyjąć określone zasady i cele, które ograniczą lub wyeliminują ten negatywny wpływ. Wskazówki w tej sprawie przedstawione zostały w dokumencie Rady Ministrów „Wytyczne dotyczące zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych” oraz w Polityce Ekologicznej Państwa.

Dla powiatu sztumskiego kluczowe zagadnienie dla ochrony środowiska mają następujące dziedziny:

10.1.1 ROLNICTWO

Na terenie powiatu sztumskiego rolnictwo jest podstawą formą działalności gospodarczej i źródłem utrzymania większości mieszkańców. W tej dziedzinie, w najbliższych latach, wymagane będą głęboko idące zmiany w związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej i koniecznością przystosowania rolnictwa do wymagań UE. Podniesienie konkurencyjności rolnictwa wiązać się będzie ze zwiększeniem areału gospodarstw i specjalizacją (np. chów trzody chlewnej, bydła, sadownictwo, ogrodnictwo). Niezbędnym jest, aby przeprowadzane zmiany uwzględniały aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Do pożądaných, planowanych do osiągnięcia cech zrównoważenia sektora rolnictwa należą:

1. Utrzymanie i rozwój zróżnicowania sposobów i kierunków produkcji, przede wszystkim różnorodnej wielkości gospodarstw, stopnia ich specjalizacji, intensywności gospodarowania,
2. Optymalne wykorzystania potencjału biologicznego gleb poprzez dostosowanie rodzaju i wielkości upraw, zalesianie gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa, minimalizacja gruntów przekazywanych na cele nierolnicze, zwłaszcza wysokich klas bonitacyjnych,
3. Powszechne wdrożenie dobrych praktyk rolniczych, zwłaszcza w zakresie stosowania nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin, nawożenia i gospodarowania obornikiem i gnojowicą, regulacji stosunków wodnych, mechanizacji prac polowych, utrzymania miedz oraz wprowadzania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
4. Wprowadzanie na szeroką skalę rolnictwa ekologicznego i rozwój agroturystyki, wspieranie przetwórstwa rolno – spożywczego opartego o produkty ekologiczne i sieci dystrybucji tych produktów,
5. Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, w szczególności infrastruktury związanej z ochroną środowiska.

10.1.2 TRANSPORT

Perspektywiczne cechy zrównoważenia sektora transportu obejmują:

1. Poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego,
2. Usprawnienie połączeń komunikacyjnych wewnątrz powiatu,
3. Usprawnienie połączeń zewnętrznych powiatu,
4. Poprawę warunków podróżowania w transporcie indywidualnym i zbiorowym,
5. Poszerzenie dróg modernizowanych klasy G (główne drogi powiatowe) do szerokości minimalnej 5,5 m; klasy Z (zbiorcze drogi powiatowe) do szerokości minimalnej 4,5 m; klasy L (lokalne drogi powiatowe) do szerokości minimalnej 3,5 m,
6. Utwardzenie nawierzchni dróg,
7. Uzyskanie przez wszystkie eksploatowane środki transportu, a także paliwa parametrów w zakresie walorów użytkowych oraz w zakresie oddziaływania na środowisko, jakie będą w tym czasie obowiązywały w Unii Europejskiej,
8. Doprowadzenie do ogólnej przepustowości szlaków i węzłów infrastruktury transportowej, a także jej rozmieszczeniu przestrzennemu, do stanu w pełni odpowiadającego rzeczywistym potrzebom przewozowym,
9. Spełnienie wszystkich wymaganych w prawie polskim i międzynarodowym warunków bezpieczeństwa przy przewozach ładunków niebezpiecznych,
10. Zmniejszenie technicznych ograniczeń w zakresie rozwoju transportu rowerowego, poprzez wybudowanie lub wyznaczenie, na wszystkich obszarach zabudowanych, ścieżek rowerowych oraz odpowiednio zagospodarowanych miejsc do parkowania rowerów,
11. Poprawa stanu istniejących dróg i ulic w powiecie poprzez ich przebudowę lub modernizację,
12. Uzbrojenie w infrastrukturę, wzmocnienie nawierzchni, budowę ekranów dźwiękochłonnych.

10.1.3 GOSPODARKA KOMUNALNA I BUDOWNICTWO

Zamierzenia w zakresie uzyskania docelowych cech zrównoważenia gospodarki komunalnej i budownictwa obejmują:

1. Spełnienie wszystkich wymagań wynikających z przepisów prawa krajowego i regulacji Unii Europejskiej, a także określonych regułami racjonalności i dobrej praktyki gospodarowania, dotyczących stanu infrastruktury technicznej gospodarki komunalnej w zakresie: uzdatniania wody do picia, oczyszczania i odprowadzania ścieków, zagospodarowania odpadów, ograniczania emisji ze spalania w lokalnych kotłowniach, opomiarowanie zużycia wody i ciepła, zmniejszenie strat przesyłowych wody i ciepła,
2. Tworzenie bądź utrzymanie ładu przestrzennego w poszczególnych gminach i miejscowościach powiatu, obejmującego zachowanie właściwych relacji pomiędzy terenami zabudowanymi i terenami otwartymi, zaplanowany, zharmonizowany z krajobrazem kształt architektoniczno – urbanistyczny pojedynczych budynków i ich zespołów, dbałość o czystość i porządek,
3. Całkowite wyeliminowanie samowoli budowlanej,
4. Szerokie wdrażanie tzw. dobrych praktyk w zakresie realizacji prac budowlanych (organizacja zaplecza i placu budowy, stosowane technologie, jakość, a zwłaszcza uciążliwość dla środowiska, maszyn i urządzeń oraz środków transportu, porządkowanie i rekultywacja zajętego terenu po zakończeniu inwestycji, itp.), skuteczne wspierane nadzorem inwestorskim i administracyjnym w pełni wykorzystującym zalecenia zawarte w wykonanych ocenach oddziaływania projektowanych inwestycji na środowisko.

10.1.4 REKREACJA I TURYSTYKA

Powiat sztumski jest regionem niezwykle urozmaiconym pod względem krajobrazowym i przyrodniczym, sprzyjającym wypoczynkowi i turystyce. Należy położyć duży nacisk na rozwój

form sportu i rekreacji ruchowej mieszkańców, w ramach dostępnej i planowanej infrastruktury służącej do tego celu. Obecnie na terenie powiatu funkcjonuje niewiele obiektów sportowo – rekreacyjnych oraz ogólnodostępnych obiektów zieleni urządzonych – parków, zieleńców, zieleni osiedlowej, itp. Należy dążyć do zwiększania potencjału infrastruktury sportowo – rekreacyjnej.

Na terenie powiatu sztumskiego istnieją bardzo dobre warunki do aktywnej rekreacji, przebiegają tutaj liczne szlaki piesze, wodne i rowerowe. Ruch turystyczny, szczególnie nasilony w sezonie letnim, wpływa jednak negatywnie na środowisko przyrodnicze. Nadmierny gwar i hałas komunikacyjny jest przyczyną zakłócania spokoju np. ptaków będących w fazie lęgowej, natężenie ruchu samochodowego jest przyczyną zanieczyszczenia atmosfery i gleby w pobliżu dróg dojazdowych do obiektów. Nieprzestrzeganie zasad czystości i porządku przez turystów powoduje zaśmiecanie terenów rekreacyjnych.

Planowane do uzyskania, docelowe cechy zrównoważenia sektora rekreacji i turystyki obejmują:

1. Optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych powiatu do celów rekreacji i turystyki,
2. Wzmocnienie infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej na terenie powiatu,
3. Wspieranie rozbudowy szlaków pieszych, wodnych, konnych i rowerowych,
4. Kontynuacja i wdrażanie programów wspierających rozwój rekreacji i sportu mieszkańców, organizacja turniejów i zawodów sportowych,
5. Wspieranie towarzystw i fundacji zajmujących się turystyką, rekreacją i sportem,
6. Rozszerzanie edukacji ekologicznej o przyrodę powiatu,
7. Ochrona dziedzictwa kulturowo – historycznego (program ochrony zabytków).

10.1.5 OCHRONA ZDROWIA

W tej dziedzinie wyróżnić można dwa aspekty: oddziaływania na środowisko obiektów służby zdrowia, takich jak szpitale, przychodnie, laboratoria medyczne oraz szerszego uwzględnienia w badaniach medycznych wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi..

Perspektywiczne cechy zrównoważenia ochrony zdrowia obejmują:

1. Wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami medycznymi,
2. Wyposażenie wszystkich obiektów służby zdrowia (typu szpitale) w niezbędną nowoczesną infrastrukturę w zakresie oczyszczania ścieków oraz korzystania ze szlachetnych źródeł energii (gaz ziemny, energia elektryczna, energia odnawialna),
3. Spełnienie przez wszystkie obiekty służby zdrowia wykorzystujące niebezpieczne substancje i urządzenia (przede wszystkim różnego rodzaju chemikalia, aparaturę analityczną, urządzenia terapeutyczne emitujące promieniowanie jonizujące) wymagań w zakresie zarządzania ryzykiem środowiskowym (zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom awaryjnym, zabezpieczenie przed dostępem niepowołanych osób, rygorystyczne przestrzeganie zalecanych technik i procedur postępowania oraz stosowanie wymaganych zabezpieczeń w ramach zabiegów terapeutycznych i wykonywania analiz),
4. Promowanie zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku.

10.1.6. AKTYWIZACJA RYNKU DO DZIAŁAŃ NA RZECZ ŚRODOWISKA

Istotnym wsparciem ochrony środowiska jest aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska prowadząca do tworzenia tzw. zielonych miejsc pracy (zwłaszcza w turystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, wykorzystaniu odpadów), rozwoju produkcji urządzeń służących ochronie środowiska bądź produkcji towarów przyjaznych środowisku. Opracowany będzie tzw. ramowy program wspierania zielonych miejsc pracy jako element walki z bezrobociem. Program ten będzie zawierał mechanizm finansowego i eksperckiego wspierania władz samorządowych i prywatnych przedsiębiorców w tworzeniu zielonych miejsc pracy.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

1. Uwzględnianie w przetargach organizowanym przez administrację rządową i samorządową wymogów ekologicznych, o ile jest to ekonomicznie uzasadnione,
2. Kształtowanie równoprawnych warunków konkurencji przez pełne stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci”, wraz z uwzględnieniem kosztów zewnętrznych,
3. Wspieranie powstawania i zachowania tzw. „zielonych” miejsc pracy, w szczególności w: rolnictwie ekologicznym, agro- i ekoturystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, transporcie publicznym, działaniach na rzecz oszczędzania zasobów (zwłaszcza energii i wody), odzysku produktów lub ich części oraz odzysku opakowań i wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych,
4. Stymulowanie rozwoju przemysłu urządzeń ochrony środowiska, zwłaszcza urządzeń wykorzystywanych w ochronie wód i powietrza oraz zagospodarowania odpadów.

11. EDUKACJA EKOLOGICZNA

11.1 DOTYCHCZASOWA EDUKACJA EKOLOGICZNA

Na terenie powiatu nie funkcjonuje żaden spójny system edukacji ekologicznej obejmujący swoim zasięgiem wszystkich mieszkańców. Dostępność takiej formy zdobywania wiedzy i podnoszenia świadomości jest zróżnicowana w zależności od gminy.

Miasto i gmina Dzierzgoń

Edukacja ekologiczna na terenie miasta i gminy jest prowadzona od 1995 roku przez pracowników Urzędu Miejskiego w Dzierzgoniu i młodzież zrzeszoną w organizacji „Młodzież – Gmina – Środowisko”. Dotyczy przede wszystkim selektywnej zbiórki i sadzenia lasów i jest skierowana do wszystkich mieszkańców miasta i gminy.

Podczas realizacji Agendy 21 do pracy na rzecz ekorozwoju i ochrony środowiska włączeni zostali nie tylko nauczyciele i urzędnicy, ale także organizacje pozarządowe działające na obszarze gminy (Towarzystwo Rozwoju Dzierzgonia, Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne) i organizacje spoza regionu (Fundacja Wspomagania Wsi, Fundacja Demokracji Lokalnej, Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej na Europę Środkową i Wschodnią). W ramach realizacji programu zorganizowano i przeprowadzono następujące akcje:

1. „Kieszonkowe za ekologię”
2. Program „Młodzież – Gmina – Środowisko” – planowana kontynuacja w 2004 roku
3. Program „Przyjaciele ziemi”
4. Dni sadzenia lasu
5. Obóz „Młodych ekologów”
6. Drzewko za makulaturę - planowana kontynuacja w 2004 roku
7. Od przedszkola do czystego środowiska
8. XVI Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy Ekologicznej w Dzierzgoniu
9. Odnowa wsi
10. Zielone podwórko
11. Ogród dendrologiczny - planowana kontynuacja w 2004 roku.

Miasto i Gmina Sztum

Na obszarze miasta i gminy Sztum działa Sztumskie Centrum Edukacji Ekologicznej, które corocznie opracowuje nowy plan zadań, w którym znajduje się szerokie spektrum zagadnień ekologicznych. Ich

realizacja jest możliwa dzięki środkom finansowym przyznawanym z WFOŚiGW lub PFOŚiGW. W roku 2001 całkowity koszt realizowanych zadań wyniósł 20 000 zł, z czego 7 400 zł było dotacją WFOŚiGW. Aktualny (na 2004 rok) harmonogram przewiduje wydatki rzędu 24 600 złotych, przy dotacji z PFOŚiGW wynoszącej 10 800 zł.

Tabela 52 Harmonogram rzeczowo – finansowy do zadania: „Praca na rzecz ekologii – współpraca ze szkołami Sztumskiego Centrum Edukacji Ekologicznej” (2001)

Lp.	Nazwa zadania	Koszt całkowity zadania	Środki własne	Dotacja z WFOŚiGW
1.	Recykling – gminne warsztaty ekologiczne	1100	600	500
2.	Międzyszkolny konkurs fotograficzny „osobliwości przyrodnicze ziemi sztumskiej – impreza ponadlokalna z udziałem 4 zaproszonych gmin	2000	1200	800
3.	Międzygminny konkurs plastyczny „jak pomagać i ochraniać zwierzyinę w lesie i na polach”	700	400	300
4.	Gminne warsztaty ekologiczne „Ekosystem lasu” cykl I	1100	600	500
5.	Gminne warsztaty ekologiczne „Ekosystem lasu” cykl II	1500	900	600
6.	Sprzątanie ziemi sztumskiej – praca na rzecz środowiska	1500	1000	500
7.	Rajdy piesze: wiosenny, jesienny, zimowy pn. „Zagrożone miejsca Sztumu i okolic”	1300	700	600
8.	Międzygminny konkurs ekologiczny pn. „Moda na bociana”	1800	1200	600
9.	Sprzątanie świata – Polska 2001 – praca na rzecz środowiska	1500	1000	500
10.	Międzygminny konkurs recytatorski pn. „Życ w przyjaźni z naturą”	2000	1200	800
11.	Rodzinny ekologiczny rajd rowerowy – impreza plenerowa	800	500	300
12.	Seminarium, warsztaty, konkursy – Żyj zdrowo, ekologicznie I zielono	1700	1000	700
13.	Kampania zbiórki odpadów – recykling „sprzątać czy śmiecić”	2500	2000	500
14.	XXX rajd po Ziemi Sztumskiej – impreza plenerowa poświęcona ekologii w gminie – popularyzacja środowiska przyrodniczego	500	300	200

Tabela 53 Plan pracy Sztumskiego CEE na 2004 rok:

Lp.	Nazwa zadania	Koszt całkowity zadania	Środki własne	Dotacja z PFOŚiGW
1.	Recykling – gminne warsztaty ekologiczne – segregujemy odpady PET	1100	600	500
2.	Międzyszkolny konkurs fotograficzny „Osobliwości przyrodnicze ziemi sztumskiej” z	2000	1000	1000

	udziałem 4 zaproszonych gmin			
3.	Międzygminny konkurs plastyczny „jak pomagać i ochraniać zwierzynę w lesie i na polach”	700	400	300
4.	Międzypowiatowe warsztaty ekologiczne „Ekosystem lasu” cykl I	1100	600	500
5.	Międzypowiatowe warsztaty ekologiczne „Ekosystem lasu” cykl II	1500	800	700
6.	Sprzątanie ziemi sztumskiej – praca na rzecz środowiska – segregacja odpadów	1500	1000	500
7.	Rajdy piesze: wiosenny, jesienny, zimowy pn. „Zagrożone miejsca Sztumu i okolic” – segregujemy odpady PET	1300	700	600
8.	Międzygminny konkurs fotograficzny pn. „Moda na bociana”	1800	900	900
9.	Sprzątanie świata – Polska 2004 – praca na rzecz środowiska – segregujemy odpady	2000	1000	1000
10.	Poznajemy formy ochrony przyrody – konkursy, warsztaty, wyjazd do Parku Narodowego	8000	5000	3000
11.	Międzygminny konkurs pn. „Życ w przyjaźni z naturą” – segregujemy odpady	1600	800	800
12.	Kampania zbiórki odpadów – recykling „Sprzątać czy śmiecić?”	2000	1000	1000

Gmina Mikołajki Pomorskie

Na terenie gminy Mikołajki Pomorskie Urząd Gminy przy współpracy Gminnego Ośrodka Kultury zorganizował akcję „Sprzątanie świata” oraz „Drzewko za makulaturę”. W roku 2004 planowane są kolejne akcje: „Sprzątanie świata” (celem tego zadania jest zaktywizowanie młodzieży szkolnej do udziału w sprzątaniu terenu gminy) oraz „Selektywna zbiórka śmieci” (akcja ta skierowana będzie do wszystkich mieszkańców gminy, a jej realizacja będzie się wiązała z zakupem przez Urząd Gminy pojemników na odpady szklane).

Gmina Stary Dzierżgoń

Edukacja ekologiczna na terenie gminy Stary Dzierżgoń realizowana jest przez Kółka ekologiczne, które działają przy szkołach podstawowych i Koło Ligi Ochrony Przyrody, które działa przy Gimnazjum Publicznym

Gmina Stary Targ

Akcja "Sprzątanie Świata" prowadzona jest corocznie od dziesięciu lat. Od kilku lat prowadzona jest akcja "Dzień Ziemi". Uczniowie szkół z terenu całej gminy od kilku lat biorą udział w międzygminnym konkursie plastycznym, organizowanym przez Koło Łowieckie "Cyranka" nt. "Jak pomagać i ochraniać zwierzynę w lesie i na polach". Akcje te wspiera finansowo corocznie gmina ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska. Ponadto szkoły organizują szereg konkursów i spotkań ekologicznych, np. pod hasłami: "Śmieci mniej, Ziemi lżej", "Życiodajne kropelki", "Stajesz się tym co jesz".

Poza tym, wprowadzając selektywną zbiórkę surowców wtórnych w trzech największych miejscowościach w gminie, rozesłano do tych miejscowości ulotki na temat segregacji odpadów.

Działania z zakresu ochrony środowiska powinny być wdrażane przy udziale i akceptacji ogółu społeczeństwa powiatu. Z tego względu, istotne znaczenie ma kształtowanie postaw społecznych i dostarczanie informacji o realizowaniu celów i zadań ochrony środowiska. Na terenie powiatu sztumskiego dotychczasowa edukacja ekologiczna prowadzona była głównie w szkołach różnych szczebli oraz Starostwo Powiatowe i Urzędy Gmin. Działania z tego zakresu prowadzone były też przez ośrodki doradztwa rolniczego i nadleśnictwa.

11.2 EDUKACJA EKOLOGICZNA FORMALNA (SZKOLNA)

Ten rodzaj edukacji to zorganizowany system kształcenia uczniów na wszystkich szczeblach systemu oświaty, nastawiony na wykształcenie w nich umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej.

Dzieci i młodzież są najbardziej podatną grupą, szybko przyswajającą nowe, pożądane wzorce zachowań. Rozporządzenie MEN z dnia 15 lutego 1999 roku uwzględniło cel, jakim jest podnoszenie świadomości ekologicznej uczniów w procesie kształcenia ogólnego. Obecnie, tematyka ekologiczna stanowi element wielu przedmiotów, a jej właściwa realizacja zależy głównie od zaangażowania nauczycieli i zainteresowania uczniów. Dla powiatu sztumskiego istotne jest rozwijanie i wspieranie dotychczasowych działań edukacyjnych prowadzonych w szkołach, inspiracja tematów związanych z ochroną środowiska, doszkalanie nauczycieli prowadzących przedmioty z tego zakresu. Ważnym elementem jest wprowadzanie do programów nauczania tematyki związanej bezpośrednio ze stanem i problemami ochrony środowiska w powiecie sztumskim, np. ochrona przyrody, ochrona wód powierzchniowych, itp.

11.3 EDUKACJA EKOLOGICZNA POZASZKOLNA

W ostatnich latach obserwuje się rosnące zainteresowanie niektórych grup osób dorosłych zdobywaniem wiedzy na temat otaczającego ich środowiska, a także możliwości uczestniczenia w działaniach na rzecz jego ochrony. Zachowania obserwowane w społeczeństwie wskazują jednak, że poziom akceptacji dla działań z zakresu ochrony środowiska maleje, a zachowania prokonsumpcyjne dominują nad proekologicznymi. Dlatego rola edukacji ekologicznej i wprowadzanie jej nowych form są nadal bardzo istotne.

Szczególną rolę w rozwijaniu edukacji ekologicznej wśród dorosłych mieszkańców powiatu spełniać będzie Starostwo Powiatowe w Sztumie. Najlepszym i najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska.

Wśród wielu tematów edukacji ekologicznej, znaczące miejsce należy przypisać edukacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, ochrony powietrza atmosferycznego, oszczędności energii i wody.

Cel strategiczny:

Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu sztumskiego, kształtowanie postaw proekologicznych jego mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska.

Cel ten wpisuje się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej.

Cele średnioterminowe do roku 2011:

1. Kontynuacja i rozszerzanie działań edukacyjnych w szkołach z zakresu ochrony środowiska

2. Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczności powiatu
3. Kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa powiatu w odniesieniu do środowiska,

Cele krótkoterminowe do roku 2007 i kierunki działań:

1. Prowadzenie aktywnych form edukacji ekologicznej młodzieży i dzieci,
2. Kontynuacja edukacji na temat ochrony środowiska w przedszkolach i szkolnictwie wszystkich szczebli,
3. Wspieranie finansowe i merytoryczne działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach,
4. Pomoc szkołom w uzyskiwaniu pozabudżetowych środków na edukację ekologiczną,
5. Zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji nt. stanu środowiska i działań na rzecz jego ochrony,
6. Współdziałanie władz powiatu z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony,
7. Prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej społeczności lokalnej na terenach cennych przyrodniczo,
8. Sukcesywne rozszerzanie działalności informacyjno-wydawniczej,
9. Rozwijanie międzyregionalnej współpracy w zakresie edukacji ekologicznej, zwłaszcza wiedzy na temat wymagań dotyczących stanu środowiska w świetle integracji z Unią Europejską,
10. Rozszerzenie zakresu edukacji szkolnej o przyrodę regionu sztumskiego,
11. Rozszerzenie formuły „Dni Ziemi”.

Adresaci programu promocji i edukacji

Głównym adresatem programu edukacji ekologicznej jest społeczeństwo powiatu sztumskiego. Kluczową grupą jest młodzież szkolna i dzieci, gdyż wykazują się oni największą percepcją na edukację ekologiczną, a ponadto stanowią ważną grupę konsumencką. Przewiduje się także objęcie akcją informacyjną szerokiego kręgu osób zajmujących się obecnie sprawami ochrony środowiska w urzędach, instytucjach i zakładach, a także przedstawiciele grup opiniotwórczych z zakresu ochrony środowiska: nauczycieli, radnych i członków zarządu różnych szczebli administracji samorządowej.

W szczególności informacje o zasadach postępowania powinny trafić do następujących instytucji lub przedsiębiorstw: urzędy administracji lokalnej, urzędy samorządów lokalnych, urzędy administracji i spółdzielczości mieszkaniowej, szkoły, przedszkola, organizacje społeczne, instytucje i urzędy kontrolne, kościoły i związki wyznaniowe, placówki handlowe, restauracje (puby, kawiarnie, bary), podmioty gospodarcze wytwarzające odpady, firmy zajmujące się odzyskiem / unieszkodliwianiem odpadów, przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej (prywatne i państwowe), lokalni konsultanci i eksperci związani z ochroną środowiska, aktywiści lokalnych grup środowiskowych.

12. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

12.1 STAN AKTUALNY

Realizacja zamierzeń z zakresu ochrony środowiska wymaga zapewnienia źródeł finansowania inwestycji i eksploatacji systemu.

Największe nakłady na ochronę środowiska, w tym gospodarkę odpadami, pochodzą ze środków własnych przedsiębiorstw oraz inwestorów prywatnych, znacząca część środków wpływa z funduszy i dotacji ekologicznych oraz kredytów i pożyczek. Środki budżetowe oraz środki zagraniczne odgrywają dotychczas marginalną rolę w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami. W powiecie sztumskim funkcjonuje Powiatowy Fundusz Ochrony

Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Gminne Fundusze z Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Poniżej przedstawiono dotychczasowe nakłady na ochronę środowiska w powiecie sztumskim.

Tabela 54 Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną wg danych GUS (stan na 31.12.2002)

Jednostka administracyjna	Nakłady na ochronę środowiska w tys. PLN				Nakłady na gospodarkę wodną	
	Ogółem Tys. PLN	W tym na			Ogółem Tys. PLN	W tym ujęcia i doprowadzenia wody
		Gospodarkę ściekową i ochronę wód	Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	Gospodarkę odpadami, ochronę gleb oraz wód podziemnych		
Miasto Dzierżgoń	-	-	-	-	451,8	-
Miasto Sztum	116,0	114,4	1,6	-	-	-
Gmina Dzierżgoń	1 322,8	1 322,8	-	-	1 686,0	675,5
Gmina Mikołajki Pomorskie	398,5	300,9	48,4	-	-	-
Gmina Stary Dzierżgoń	-	-	-	-	73,0	73,0
Gmina Stary Targ	5 400,1	-	5 356,6	-	360,6	-
Gmina Sztum	1 396,1	1 396,1	-	-	254,9	35,0
POWIAT RAZEM	8 633,5	3 134,2	5 406,6	-	2 826,3	783,5

Źródło: Rocznik Statystyczny województwa pomorskiego, 2003

Ogólne nakłady na ochronę środowiska w powiecie sztumskim wyniosły w 2002 roku 8 633,5 tys. PLN. Największe wydatki odnotowano w gminie Stary Targ, następnie w gminach: Dzierżgoń i Sztum. Największe nakłady przeznaczono na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (62,6%), następnie na gospodarkę ściekową i ochronę wód (36,3%).

12.2 ANALIZA KOSZTÓW ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROGRAMIE

W rozdziałach niniejszego Programu przedstawiono konkretne zadania realizacyjne dla poszczególnych komponentów środowiska na lata 2004 – 2007. Nie przedstawiano długoterminowych zadań i szacunków kosztów, gdyż istnieje zbyt duże prawdopodobieństwo obarczenia takich wyliczeń błędem. Przedstawione poniżej koszty ogólne wdrożenia Programu ochrony środowiska dla powiatu sztumskiego opracowano w oparciu o analizę:

- nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w latach ubiegłych,
- wielkości nakładów inwestycyjnych na realizację przedsięwzięć, ujętych w projekcie "Programu wykonawczego do II PEP na lata 2002 - 2010)
- kosztów zgłoszonych przez podmioty i jednostki podległe Starostwu Powiatowemu w Sztumie lub z nim współpracujące.

Sumaryczne szacunkowe koszty realizacji Programu w latach 2004 – 2007 przedstawiono w tabeli 55.

Tabela 55 Szacunkowe koszty wdrożenia Programu w latach 2004 – 2007

Lp.	Sektor	Koszty w latach 2004 – 2007 w tys. PLN
1	Jakość wód i stosunki wodne	58 651 600
2	Powietrze atmosferyczne	315 000
3	Ochrona przed hałasem	10 000
4	Poważne awarie i zagrożenia naturalne	260 000

5	Przyroda i krajobraz	1 630 000
6	Ochrona gleb i kopalin	465 000
Razem koszty w latach 2004 - 2007		61 331 600

Warunkiem wdrożenia zapisów Programu jest pozyskanie środków finansowych na realizację poszczególnych zadań. Część środków pochodzić będzie z budżetu powiatu, powiatowego i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Jak wykazała przeprowadzona w tabeli poniżej symulacja, środki te mogą pokryć około 15% zaplanowanych wydatków. Środki finansowe na realizację programu będą pochodziły także z pozostałych funduszy ekologicznych i innych funduszy celowych. Niektóre inwestycje będą pokrywane ze środków własnych różnych podmiotów gospodarczych i inwestorów prywatnych.

Planuje się, że w najbliższych latach spadnie rola funduszy ekologicznych (przede wszystkim Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) w finansowaniu lokalnych zadań z zakresu ochrony środowiska. Środki finansowe kierowane będą na dofinansowanie inwestycji priorytetowych z punktu widzenia integracji z UE. Jednocześnie nastąpić może spadek przychodów do funduszy ekologicznych (opłat i kar), w związku z poprawą stanu środowiska w Polsce i modernizacja zakładów zanieczyszczających środowisko. Pożądanym kierunkiem jest zwiększenie dofinansowania na działania związane z ochroną środowiska ze źródeł pomocowych i strukturalnych Unii Europejskiej.

Część działań finansowana będzie przez powiat i gminy poprzez zaciągnięcie kredytów komercyjnych i w międzynarodowych instytucjach finansujących (np. EBOiR). Dobrym rozwiązaniem jest też zawieranie spółek partnerskich publiczno – prywatnych z zainteresowanymi inwestorami, co nie pozbawia miasta wpływu na decyzje związane z daną inwestycją.

W oparciu o analizę źródeł finansowania działań w zakresie ochrony środowiska w ostatnich latach w Polsce i powiecie sztumskim oraz prognoz co do perspektywicznych źródeł, przewiduje się, że struktura finansowania wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu sztumskiego w najbliższych czterech latach będzie następująca:

Tabela 56 Symulacja rozkładu źródeł finansowania zadań wytyczonych w Programie ochrony środowiska dla powiatu sztumskiego

Źródło	%
Fundusze ekologiczne (NFOŚiGW, WFOŚiGW)	35
Inne fundusze wojewódzkie	
Budżety starostwa, miast i gmin, w tym powiatowy i gminne fundusz ekologiczne	5
Podmioty gospodarcze (środki własne i kredyty bankowe)	40
Fundusze z Unii Europejskiej	5
Budżet państwa	15
RAZEM	100

Ograniczone możliwości finansowe samorządu powiatowego i gminnego uniemożliwiają samodzielną realizację działań i inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Konieczne jest wsparcie instytucji finansowych, które podejmą się finansowania projektów poprzez m.in. zobowiązania kapitałowe (kredyty, pożyczki, obligacje, leasing), udziały kapitałowe (akcje, udziały w spółkach) i dotacje.

Finansowaniem ochrony środowiska w Polsce interesuje się coraz więcej banków i funduszy inwestycyjnych. Rozwija się też pomoc zagraniczna, dzięki której funkcjonuje w Polsce wiele fundacji ekologicznych. Poszukiwane są też nowe instrumenty ekonomiczno – finansowe

w ochronie środowiska, takie jak opłaty produktowe czy obligacje ekologiczne. Można założyć, że system finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska w Polsce będzie rozwijał się nadal, oferując coraz szersze formy finansowania i coraz większe środki finansów.

Tylko inwestycje i działania uwzględnione w programach ochrony środowiska i planach gospodarki odpadami dla powiatu i gminy mogą liczyć na pozyskanie środków publicznych, w szczególności z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Wspierane powinny być głównie inwestycje o charakterze regionalnym. Zaleca się, aby ograniczać dotacje budżetowe na zadania, które są w stanie zapewnić finansowe wpływy ewentualnym inwestorom. Korzystne jest, jeżeli kapitał obcy (kredyty, udziały w spółkach, nabywcy obligacji) angażowany będzie w finansowanie inwestycji komunalnych w maksymalnym stopniu, w jakim możliwa jest jego spłata wraz z odsetkami.

Źródła finansowania inwestycji ekologicznych związanych z ochroną środowiska w Polsce można podzielić na trzy grupy:

- publiczne — np. pochodzące z budżetu państwa, powiatu lub gminy,
- pozabudżetowych instytucji publicznych,
- prywatne — np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- prywatno-publiczne — np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

Mogą one występować łącznie.

W Polsce występują najczęściej następujące formy finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska to:

- fundusze własne inwestorów,
- pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej,
- kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony środowiska z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne,
- zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKOFUNDUSZ, konwersji długu wobec Finlandii, funduszu ISPA),
- kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju — EBOiR, Bank Światowy),
- kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne,
- leasing.

Zestawienie poszczególnych źródeł finansowania działań i inwestycji związanych z ochroną środowiska i gospodarką odpadami przedstawia tabela 57.